

146 1697

QVÆSTIO MEDICA,

CARDINALITIIS DISPUTATIONIBVS,

MANE DISCVTIENDA,

IN SCHOLIS MEDICORVM,

Die Iovis 11. Aprîlis.

M. NICOLAO MATHIEV.

DOCTORE MEDICO, PRÆSIDE.

An à Venatione urgente fame ἀδυναμία salubris?

I.

QVOD homo sit μέγαν ἀπάντων, δαίμα, δαυμάτων, quòd omnem admirationem superet, quòd Naturæ cuncta molientis decus & ornamentum, quòd à Theologis dicatur omnis creatura, ab aliis augustum Dei templum, quòd sit rerum omnium finis, cui omnia sublunaria serviunt, ipse verò nulli, nisi homo homini, quòd Deus Optimus Maximus eum miuuerit paulò minùs ab Angelis; habet partim ab animâ formarum omnium præstantissimâ, divinâ & immortalì, quæ solâ creatur, non generatur, nec ex subiecti potentiâ educitur, sed illud perficit: Solâ hæc individua est; cæteræ omnes formæ naturales augentur, minuuntur, dividuntur cum subiecto; at hæc tota est in toto & tota in qualibet corporis particulâ. Proximè accedit ad naturam Angelicam ratione intellectûs, originis, æternitatis, cognitionis & beatitudinis. Partim à corpore, corporeorum omnium mensurâ & exemplari, animæ domicilio, quod ita omnibus antecellit, ut omnium sit regula. Hujus præstantiam inter alia probant figura recta, in Cœlum se se attollens, temperies moderata, partium æquabilis & iusta proportio, mira venarum, quæ ab hepate originem habent, & arteriarum, quæ à corde (omnium facultatum principio) ortum habent, & nervorum varietas, qui a cerebro oriuntur; nec mitto musculos mortûs arbitrij instrumenta (quorum tanta est quanta actionum diversitas.) Homo tamen fortunæ ludibrium & morborum mancipium, nascens & quandiù vivit mo-

ritur; & in horas senescit, velit nolit. Ipsius *εὐκρασία* in causâ est cur fiat morbis pluribus & quasi infinitis obnoxius. Fatale metam tardiùs aut celerius attingimus, prout vivendi leges servamus aut negligimus. Ad tuendam hominis valetudinem, summa est aëris ut necessitas sic dignitas, ab eoque alterato Epidemij mitiores, ut corrupto & putrente pestilentes morbi oriuntur, nec minor alimentorum ex quorum vitio *σπαραγμοί* peste graves.

I I.

HOMO quandiù vivit, solidæ substantiæ, carnosæ & spirituosæ fit dissipatio perennis, partim à calore insito (qui ut animæ cum corpore vinculum est, sic mortis necessitatis author) partim ab externo. Tandiu nutriatur necesse est, atque si jactura isthæc indefinens, respiratione & alimentis non reparetur perpetuò; brevi marcere confectus perit; quod triplicis substantiæ effluxit nusquam reponitur, & si quid reparetur, caloripse natus, omnium naturalium actionum author, præstat, cum facultate nutrice adjuncta à quatuor quæ illi ministrant, attractrice, retentrice, coëctrice, & expultrice. Attrahitur alimentum calore, substantiæ similitudine, & fugâ vacui, atque etiam fibris rectis; retinetur fibris obliquis in ventriculo & caloris insiti ministerio, in quo coquitur propriâ ventriculi facultate adjunctâ partium circumstantium fori; coctum deponitur in intestina graciliora virtute expultrice, unde fugitur chylus à venis Mesaraicis, quem per venam Portam hepati committunt, dum excrementum primæ coctionis in crassiora deponitur foras educendum. In hepate perficitur secunda coctio, ibique fit sanguis, qui repurgatus duplici excremento, felle & limo, dilutus sero per venas distribuitur, in quarum oribus fit ros, extra venas dum appellit ad partes nutriendas cambium & gluten, & sic peragitur tertia coctio, & inde nutritio. Expultrix facultas tanti est momenti ad vitam & sanitatem, ut nisi fungatur suo munere, plures oriantur morbi, & est cum calore depascente fatalis interitus causa inevitabilis excrementorum proventus; hujus facultatis objectum triplex, fœtus, alimentum, excrementum.

I II.

ALIMENTORVM immensa est varietas, atque pauca homini intacta probamus; si ex sanitatis studio nata diligenter, salubre ab insalubri, euchymum à caco-chymo, eupeptum à dyspepto, polytrophum ab oligotropho discernatur; non ut gula & insaturabili abdomini illecebra & irritamentum inveniatur. Simplex vario & miscello haud dubiè salubrius. Alimenta suppeditant plantæ, animalia, animalium carnes magis probandæ; hinc purior succus & laudabilior gignitur, concocti facilius; hinc pauciora excrementa. Imbecilles cibi, cujusmodi sunt qui ex plantis & fructibus petuntur, breviorẽ vitam; parvifiant pisces, damnentur veteres, qui suis agris sæpius pisces porrigebant; nunc ab ægrotorum tricliniis exulant. Præcipiti hyeme & verenovo, an sit salubris *ιχθυοφαγία*? salubris *μυο-*

3
 vita? Quò uberior calor natus, eo copiosiori & valentiori alimento opus est. Multum refert qua arte id usurpetur. Diæticus alimentorum substantiæ, quantitatis, qualitatis, ordinis (qui semper idem non servandus) temporis, præparationis, & utendi modi rationem habeat. Parum delinquet qui quid regioni, tempestati, ætati, consuetudini debeatur, observabit diligenter. Caveat vir prudens ab alimentorum voratione, quæ non tantum coctionem efficit difficilem, sed sapiens impediendo facit ut partes suo genio defraudatæ totumque corpus à morbis maximi momenti patiantur.

I V.

I N T E R res non naturales, quæ corpus afficiunt sanitatis causâ, non mediocriter potest exercitatio, si modum servet; Athletarum minimè laudanda, extra Naturæ limites progreditur, anhelitus nimiam alterationem excitat, labor potius dicenda. Exercitationum tot sunt genera quot motionum differentiæ: movemur à nobis ipsis aut ab aliis, σχισμαχία, ἀσπλημαχία, ἀκροσχεμῶν, ἐκπλησισμῶν, σπιντισμῶν, cursu, saltu, disci jactu, lusu pilæ; ab aliis navigatione, equitatione, vectio; datur mixta ex ambabus, equitatio violentior, lucta, pugillatus. Inter omnes præstat venatio, quæ non tantum corpus exercet, verum etiam animam oblectare valet, atque in eâ ratione mirificâ labores voluptate & laudis cupiditate ita temperantur, ut difficile sit satis judicari, major ne sit corporis, an animi motus. Dum cuncta animalia hominis causâ produxit Natura, ipsa venationem probavit laudandam, ex eo quòd corporis robur & animi vigorem augeat. Venationis multæ sunt species, quarum aliæ, retibus, laqueis, visco, & aucupis; aliæ carnivoris & rapacibus avibus, ut sunt, buteo, æsalon circos, asterias, pernea, aquila, spîsa, pigargus, percos, hypotriorches, quorum alij plumatilis illicij dicuntur, alij manuati receptus: aliæ canibus, sagittis, aliæ armis modò in volatilia, modò in terrestres belluas peraguntur. Illas magis probamus, in quibus venatores tam pedibus euntes vel currentes, quam equis vecti feras canibus & armis, cervum, aprum, melem lupum, vulpem, leporem insectantur; corpora magis exercent, sensus acunt, majorem animis voluptatem afferentes. Quis putat negligendam, quæ adversus quales, perdices, fasianos, coturnices, rusticulas peragitur; quis eam non amat ardentèr quam perficit vertagus acer, dum leporis campis apertis velocitatem generosè vincit.

V.

T A N T Æ fuit commendationis venatio apud Veteres sanitatis causâ, ut Princeps ille qui vitæ & sanitatis studiosissimus fuit, venationi ita avidè operam dederit, ut septem annis neque urbis, neque ruris tecto usus sit; alter ad cœnam acceptus, qui se cibis apposis delectari negavit, habuit responsum hoc esse, quòd nec in venatu nec in cursu laborasset; sicque fame & siti carere, quibus Lacedæmoniorum epulæ condiebantur. Venationem famem & sitim excitare qui negat, venatur bove leporem, vociferatione, cursu & jucundo sonitu turbæ hæc eveniunt dum venatores se-

ipſos & canes exhilarant, qui his & arte inſtructi prædam alacriores ſectantur avidius, donec capta inter eos dividatur; ſicque reſecti quieſcant. Interea venatorum dentes pruriunt, venterque inedia latrat, quem reſicere alimenta vorando nefas. Alimentorum uſus ſalubris qui peragitur cum ſobrietate, illa in ore dentibus & lingua optimè præparata facilius coquuntur in ventriculo, & ſic aliæ coctiones melius & perfectius aguntur, tandemque nutritio felicius partium corporis venatu diſſipatam familiam reſcit. Vino uti non diſplicet, ſi ſobriè, accuratè & diligentèr hoc agatur, nec ullus ſe fecerit madidum. Caro ſuilla, ſalubris: quò breviori tempore & magis diſſipantur corpora, eò promptius & ampliùs reſcienda alimentis, obſervatis ſemper & ubique *εὐχρηστία*, ordine, conſuetudine, præparatione, utentium viribus, calore nativo, & præter omnia ſobrietate; omnis enim repletio mala.

Ergo à Venatione urgente fame ἀδραχά non ſalubris.

Proponēbat Lutetiæ FRANCISCVS VEZOV,
Parifinus, A. R. S. H. M. DC. LXIX.

P A R I S I I S,

Ex Typographia F. MUGUET, Regis ac Illuſtriſſ. Archiepiſc.
Parifienſis Typographi, viâ Citharæ, ad Inſigne
Adorationis trium Regum.